

ПРОБЛЕМА БАГАТОГРАННОСТІ ЛЮБОВІ: ШЛЯХИ ПІЗНАННЯ ТА ОСМИСЛЕННЯ

Однією з найважливіших проблем, що хвилюють людину протягом усього життя, і особливо в молодості, є любов. Любов — це істинне морально-естетичне почуття, яке базується на емоційно-духовному переживанні, зацікавленості, симпатії, що виражається у цілеспрямованій прихильності до об'єкта любові, у безкорисливому і самовідданому прагненні до нього. На думку Е. Фромма, той, хто любить по-справжньому якусь одну людину, любить увесь світ. Поняття любові в етиці багатозначне: це любов до Бога, ідеї, людини, справи (професії), батьківщини, народу, материнська й батьківська любов до дітей, дитяча любов до батьків, кохання між чоловіком і жінкою, тобто любов має найрізноманітніші форми і способи виявлення. Її моральна цінність полягає у здатності мобілізувати всі сили особистості, збуджувати в ній творчу енергію, створювати і формувати людину і людське в ній.

Метою даної статті є з'ясування специфіки поняття «любов» крізь призму її філософського осмислення від стародавніх часів до сучасності. Любов — одна з фундаментальних властивостей людського існування. На думку багатьох мислителів, це феномен, в якому найадекватніше виявляється боголюдська сутність особистості. Вона є найважливішою складовою людського духу. Любов не має жодних зовнішніх причин для свого існування, не має критеріїв вибору. Як і всі фундаментальні вираження людського буття, вона є таємницею, тому людство у всі часи прагнуло визначити сенс любові. «Любов до іншої людини – це утвердження її буття, оскільки ми хочемо, щоб кохана людина була з нами завжди. Коли ми кохаємо, то визнаємо свого партнера неповторною, унікальною та єдиною особистістю у всьому Всесвіті. Закохана людина здатна відчутти в об'єкті свого кохання його потенціал, найкращі можливості» [1, с. 181].

Джордано Бруно у своїй книзі «Героїчний ентузіазм» навів кілька аргументів на підтримку такої позиції. Про це свідчить наступне: «Кого найбільше приваблює любов до божественної волі, той не прийде в сум'яття ні від погроз, ні від жахів, які насуваються. Що стосується мене, то я ніколи не повірю, що може з'єднатися з божественним той, хто боїться тілесних мук» [2, с. 192].

Таким чином, любов постає як глибоко моральне ставлення, що підноситься до основ людського буття. Крім того, любов є діяльна, активна зацікавленість у житті та розвитку коханого, високе почуття відповідальності та обов'язку. Це буття як самовіддача, як утвердження іншого. Фромм вважав, що любов до когось – це не просто сильне почуття, це рішучість, це розумний вибір, це обіцянка. І, нарешті, не можна зазнати справжньої любові, якщо головною цінністю стала вона сама, а не той, кого любиш, оскільки «любов – це... сила, котра руйнує стіни, що відділяють людину від її ближніх; котра єднає її з іншими» [3, с. 19].

Таким чином, істинна любов завжди моральна як активне проникнення в іншого, як виходження за себе самого сьогоденного, обмеженого, до нових висот людського виміру. Саме такою вона можлива в людській життєдіяльності, оскільки постає як глибинне джерело і моральна основа шлюбних відносин і сім'ї. Товаришування, дружба і любов – моральні цінності, що формувалися історично як відповідь на потребу долати агресію щодо "чужого", "іншого". Орієнтуючись на ці цінності ми стаємо спроможними побудувати світ відповідний сутності людини в нас і зовні нас.

На думку Л. Фейєрбаха, німецького філософа, кращою формою відносин між людьми є любов. Він вважав статевою любов прообразом, зразком будь-якої любові: батьківської, братської і т.д. Любов (будь-яку) Фейєрбах вважав ознакою буття, виразом творчості людей, прагненням до самовдосконалення (любов, спрямована на себе).

Цікавими є для нас також думки про любов вітчизняного філософа Григорія Сковороди. Секрет щастя, за Сковородою, в найпростішій істині, секрет щастя в тобі самому, в твоєму серці, повному любові! Він вважав, що все проходить, тільки любов залишається після всього. Все пройде, але не Бог, не любов. Хтось може назвати Сковороду людиною без уподобань. У нього дійсно не було родини, домівки в звичному розумінні слова. Але вражає те, що він при

цьому відчував себе наймовірніше щасливим і гармонійним. Буквальне тлумачення положення про необхідність і нерозривність любові та віри обумовлене усвідомленням Скворородою неможливості існування людини у звичайному світі поза цією єдністю. Категорії любові та віри несуть у собі глибокий пізнавальний зміст, живлять душу людини, наповнюють її творчою енергією, підштовхують її на шлях дійсного щастя. Більше того, він розглядає віру і любов не тільки як підґрунтя душі, а й як органічний прояв духовності людини, а причиною цього прояву є, як він вважає, насамперед природні прагнення людини.

Як стверджував В. Гюго, вище щастя в житті – це впевненість в тому, що вас люблять; люблять заради вас самих, вірніше сказати – люблять наперекір вам. Отож, людське існування потребує одухотвореності любов'ю, бо без неї людина може не відбутися як така. Вдало підкреслив важливість любові у житті людини іспанський письменник та філософ Мігель де Унамуно в одній зі своїх книг: « Любов! Любов – це все. Вона лежить в основі будь-якого витвору мистецтва; любов – єдине поетичне жало, любов вимолочує людську душу ...» [4, с. 29].

Заслуга любові не тільки в творчому перегляді світовідчуття чи посиленні морально-ціннісного виміру своєї життєдіяльності. Значною мірою істинна її заслуга в творенні людини як цілісної, гармонійної особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Павлишин Л. Г. Етика : навч. посіб. / Л. Г. Павлишин. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013.
2. Бруно Д. О героическом / Джордано Бруно. Италия, 1585.
3. Фромм Э. Искусство любви. Минск, 1990.
4. Мигель де Унамуно. Любовь и педагогика : [роман] / Мигель де Унамуно [пер. з испан. В. Федоров]. М., 1981.